

LARS AKSELSSON

* 2.1.1890 † 5.9.1969

»LARS AKSELSSON är en ovanligt duktig ung man, som kommer att gå långt inom SJ:s förvaltning», sade i början på 20-talet direktören, sedermera statsrådet Axel Vennersten efter en middag i mitt föräldrahem arrangerad för medlemmarna i den nyss tillsatta Statsbaneekonomikommisionen, där Akselsson var sekreterare.

Nu ville det sig emellertid inte riktigt så, ty generaldirektören Granholm, som var Akselssons höge och dominante chef, tyckte inte om de resultat som kommissionen kom till och vilka han också identifierade med att vara Akselssons åsikter. Det blev därför litet kyligt på SJ och Akselsson såg sig om efter ett annat arbete.

Häradsförvaldingen Marcus Wallenberg fick då ögonen på honom och anställde honom som chef för Skattebetalarnas Förening och redaktör för *Sunt Förnuft*. Det var 1930 och i den sysslan stannade Akselsson till sin pensionering 1954. Hans kvalifikationer som kunnig ekonom, god skribent (genom sitt redaktörskap för *Nordisk Jernbanetidskrift*) och välbalanserad, klarsynt debattör förde honom dit.

Skattebetalarnas Förening fick omedelbart ett nytt liv och *Sunt Förnuft* ett nytt ansikte. Det ensidiga klankandet i största allmänhet på för höga

skatter ersattes med principdebatter och en bredare överblick över samhällsekonomin. Han började granska den offentliga förvaltningen i sömmarna och genom vederhäftiga utredningar satte han strålkastarna på skeva förhållanden och särskilt då slöseri med allmänna medel. Föreningens tidskrift blev därvid inte det enda språkrör, genom vilket han åstadkom debatt utan också via andra plattformar såsom Nationalekonomiska Föreningen och Stockholms Köpmansklubb m. fl.

Helt naturligt behöll Akselsson sitt stora intresse för SJ:s förvaltning — Sveriges störste arbetsgivare — där han verkat i femton år och senast som chef för det statistiska kontoret. Tidigt deklarerade han sin motvilja mot ett alltför långt drivet förstatligande av järnvägarna. Staten, menade han, hade svårare än det privata att få förlustbringande bandelar att betala sig. Likformig taxo- och lönepolitik och andra hänsyn bidrog därtill. Staten hade dessutom svårare att lägga ner olönsamma järnvägar.

Flyget intresserade honom också på ett tidigt stadium. 1929 framhöll han i Jernbanetidskriften att detta nya kommunikationsmedel knappast var någon farlig konkurrent till järnvägarna, åtminstone inte i fråga om inrikestrafiken. Här blev han inte sannspådd, men vem kunde då ana, att inrikesflyget skulle utvecklas så snabbt.

Inom Skattebetalarnas förening kom dock Akselssons mest uppmärksammade livsverk att ligga. Han kom dit i en brydsam tid, då den förödande amerikanska depressionen även nådde vårt land med Kreugerkraschen i sitt släptåg. Det gällde mer än annars att handskas varsamt med allmänna medel. Akselsson bevakade med energi och eftertryck dessa, för vårt land viktiga frågor.

Han stred tappert emot planhushållning och för marknadshushållning. Särskilt inför 1948 års riksdagsval kom detta till uttryck, och även om han inte var ensam om åsikterna, så kunde han glädja sig åt att regeringen under 1950-talet anammade mycket av idéerna. Den avskaffade priskontrollen, släppte på subventionstänkandet, stoppade de stora skattehöjningarna och började lägga kostnaderna, där de verkligen hörde hemma. En av hans mera uppmärksammade segrar var, när han fick höga vederbörande att sluta med investeringarna i och påbörja nedläggningen av åtminstone största delen av Kvarntorpsprojektet. Detta föregicks av en ingående granskning av lönsamhetskalkylerna och många samtal med företagsledningen.

Lars Akselsson hade en askets fysionomi. Han talade lågmält och an-

vände inga yviga gester för att stryka under sin mening. Men han fick ändå folk att lyssna. Vad han sade gick hem. Han var orädd i debatten och fäktade alltid med blanka vapen. Mångsidig var hans begåvning, stor hans litteraturkonsumtion, och så sent som dagen före sin död läste han ett franskt verk. Han hade intresse för snart sagt allt, som rörde sig i tiden, och det var ett sant nöje att diskutera med honom.

Larl Akselsson föddes i Uppsala den 2 januari 1890 och var son till överbibliotekarien Aksel Andersson och Hildur Wiklund. 1922 gifte han sig med Elsa Wirsén, som dog 1964. Med henne hade han tre barn, en son och två döttrar. Efter studentexamen 1907 och fil. lic. 1914 kom han till SJ, där han var chef för statistiska kontoret 1918–30. Därefter ägnade han sitt liv åt chefskapet för Skattebetalarnas Förening.

Han var Riddare av Vasaorden och Norska S:t Olavsorden och innehade Pro Patrias st.GM.

Till S:te Örjens Gille kom han 1933 och innehade vid sin död den 5 september 1969 dess VII länk.

Sancte Örjens Gilles Högtidsdag den 23 april 1970.

Ake Sahlin